

Suomen mahdollisuudet Kiinan kasvavilla markkinoilla

ESKO AHO

Viisitoista viime vuotta ovat olleet Kiinalle keskeytymättömän voimakkaan talouskasvun aikaa.* Sen alku, 1980-luku, käytettiin kansantalouden perusteiden lujittamiseen, jotka olivat vaurioituneet Mao Tse Tungin ajan villien poliittisten mullistusten kourissa. "Suuri harppaus eteenpäin" ja "Kulttuurivallankumous" merkitsivät niin raskaita iskuja mm. Kiinan talouden perustana olevalle maataloudelle, että seurauksena oli nälänhätää ja äärimmäistä kurjuutta laajoilla alueilla. Käynnistetty avautumis- ja reformipoliittikka lähti liikkeelle rannikolta, jolle perustettiin erityistalousalueita houkuttelemaan ulkomaisia tuotannollisia investointeja. Tarjoamalla halpaa ja hyvin koulutettua työvoimaa, edullista verotuskohtelua ym. paikallisia etuja ulkomaisia yrityksiä houkuteltiin siirtämään muille markkinoille, lähinnä Yhdysvaltoihin suunnattua tuotantoaan niihin.

Samalla käynnistettiin varovainen, vaihteittainen talousuudistusten sarja. Se aloitettiin maaseudulta, jossa Maon ajan suuret kollektiivitilat lakkautettiin ja viljelijöille annettiin kasvavia mahdollisuuksia yksityiseen yritteliäisyyteen. Seurauksena oli tuotannon voimakas kasvu ja elintason huomattava nousu maaseudulla. Seurasi

---

* Pääministeri Esko Ahon puhe Kansantaloudellisessa yhdistyksessä 19.5. 1994.

uudistusten aalto teollisuudessa ja kaupungeissa, mikä niinkään toi mukanaan toimeliaisuuden ja hyvinvoinnin voimakkaan kasvun.

Uudistusten johtoajatukseksi on koko tämän ajan ollut vakauden säilyttäminen. Kiinan lähitietämissä onkin jo ollut kylliksi kaaosmaisia kausia tekemään tämän lähestymistavan ymmärrettäväksi. Reformit on käynnistetty vaiheittain hakien ensin Kiinan olosuhteisiin sopiva toimintamalli rajoitetuin kokeiluina ja ottamalla vasta näin testattu uusi menettely käyttöön maanlaajuisesti.

Kuvaava esimerkki tästä asteettaisesta etenemiskaavasta on Kiinan osake- ja arvopaperimarkkinoiden kehittäminen. 1980-luvun alussa sallittiin osakekauppa Shenzhenin erityistalousalueella ja perustettiin Kiinan ensimmäinen arvopaperipörssi. Varmasti kaikki läsnäolevat muistavat vielä koku-uutiset Shenzhenistä, kun kiinalaiset ryntäsivät kohti kapitalismia...Pian tämän jälkeen avattiin pörssi Shanghaissa ja tänä päivänä satojen kiinalaisten yhtiöiden osakkeita on kaupan ja tuhannet yritykset hakevat muilla keinoin rahoitusta arvopaperimarkkinoilta.

Toinen esimerkki löytyy Kiinan pankkilaitoksesta. Se oli vielä 1980-luvun alussa rakenteeltaan tyypillinen suunnitelmatalouden keskusjohtoa palveleva valtioelin. Tämän vuoden alusta ollaan kuitenkin jo siirrytty varsin paljon Yhdysvaltoja muistuttavaan järjestelmään. Se koostuu vahvasta

ja itsenäisin valtuuksin toimivasta keskuspankista, erityistehtävän omaavista rahalaitoksista (kehitys yhteistyö, maatalous, ulkomaankaupan rahoitus) sekä puhtaasti kaupallisin perustein toimivista pankeista ja muista rahoitusintituutioista. Jää nähtäväksi lähitulevaisuudessa, kuinka tämä rohkeasti perustettu uusi järjestelmä kestää ne valtavat haasteet, jotka toinen asteittain toteutettava perusuudistus, hintasäännöstelyn täydellinen purkaminen, tuo mukanaan. Tästä aiheutuvat inflaatiopaineet on määrä pitää hallinnassa makroekonomisin keinoin, ilman paluuta säännöstelyyn.

Rahamäärän ja lainakorkojen hallinnalla tämän on määrä onnistua - tehtävä, joka ei ainakaan helpotu sillä, että samaan aikaan on määrä ajaa alas Kiinan valtionyhtiöiden perinteinen kilpailulta suojaava erityiskohtelu.

Yllä hahmottamani kehitys on vapauttanut valtavia taloudellisia voimia Kiinassa. Volyymiltaan Kiinan kansantalouden ennustetaan ohittavan Yhdysvallat jo ensi vuosituhaten alussa. Jo 15 vuotta jatkunut huikea talouskehitys ja samaan aikaan harjoitettu avautumispoliittikka on tehnyt Kiinasta myös merkittävän tekijän kansainvälisessä kaupassa jo tänään. Sen osuus maailmankaupasta on jo n. 2 %, jonka ennakoidaan kasvavan 3 %:iin vuosituhaten loppuun mennessä. Pidänkin ensiarvoisen tärkeänä, että Kiina mahdollisimman pikaisesti integroituu maailmalaajuiseen kauppajärjestelmään ja tulee perustettavan kauppajärjestön, WTO:n jäseneksi.

Vieraillessani vast'ikään Shanghai ja Suzhoun alueilla sain kouriintuntuvan kuvan siitä valtavasta dynamiikasta, joka Kiinassa parhailaanvallitsee. Rakentamisen ja tuotannollisten investointien vauhti hakee vertaistaan historiassa.

Joutuukin kysymään, kunka Suomen taloudellisia etuja parhaiten hoidetaan näillä dynaamisilla markkinoilla, joilta minkään globaaliseen toimintaan tähtäävän yrityksen ei ole varaa olla poissa? Ovatko suomalaiset yritykset tiedostaneet edessä olevan valtavan haasteen?

Voin todeta, että vientiteollisuutemme on oivaltanut uudet mahdollisuudet Kiinassa. Maan

teollisen ja liikenneinfrastruktuurin kehittämisen luomia mahdollisuuksia pyritään aktiivisesti hyödyntämään. Teknologiaintensiivisten yritystemme pysyvä läsnäolo Kiinassa on ilahduttavasti lisääntynyt.

Suomi ja Kiina näyttävät viime vuosina löytäneen toisensa aivan uudella tavalla taloudellisen yhteistyön ja kaupan aloilla. Tähän ovat epäilemättä olleet vaikuttamassa viime aikojen erittäin vilkas vuorovaikutus maidemme välillä sekä korkealla poliittisella tasolla että asiantuntijoiden kesken.

Haluan kuitenkin painottaa, että yritystemme on syytä osaltaan tarkkaan seurata Kiinan talouden nopeaa muutosta ja sopeuttaa oma toimintansa sen mukaan. Kehitys on jo johtanut siihen, etteivät pelkät vientiponnistelut enää riitä.

On tullut ajankohtaiseksi tarkastella Kiinaa myös dynaamisena markkina-alueena, jossa on oltava läsnä suurin investoinnin liiketoimintaan.

Suomi on viime vuosina voinut tarjota kilpailukykyisin ehdoin korkeatasoista osaamista ja teknologiaa sellaisilla aloilla, jotka juuri nyt ovat keskeisiä Kiinan talouden kehittämässä.

Erityisen hyvin Suomen tarjonta ja kysyntä Kiinassa kohtaavat tänään aloilla, jotka liittyvät teollisen ja kuljetusinfrastruktuurin sekä telekommunikaatiojärjestelmien kehittämiseen. Energiantuontantoon, -säästöön ja -jakeluun liittyvät ratkaisut niin teollisuudessa kuin yhdyskunnissakin ovat erinomaisia esimerkkejä aloista, joilla osaamisemme on maailman huippua.

Olemme Suomessa kehittäneet runsaasti teknologioita, jotka edustavat kehityksen huippua useilla tuotannollisen toiminnan aloilla. Myös Kiinassa hyvin tunnettu esimerkki tällaisesta alasta on puunjalostusteollisuus kokonaisuudessaan raaka-ainehuollosta aina lopputuotteisiin saakka.

Suomessa on pantu suurella kiinnostuksella merkille ympäristökysymysten nousu keskeisen huomion kohteiksi Kiinassa - ei ainoastaan yleisen miellipiteen, vaan myös taloudellisten päätöksentekijöiden piirissä.

Ympäristöstä huolehtiminen nähdään yhä selvemmin taloudellisen uudistusprosessin välttämättömänä kustannuksena. Samalla saasteet oivalletaan suureksi uhkaksi koko yhteiskunnan ja elämisen laadun kehitykselle Kiinan nyt siirtyessä kohti sosialistista markkinataloutta.

Suomen teollisuuden tärkeänä perustana on perinteisesti ollut energiaintensiivinen, suuria saastekuormituksia tuottava puunjalostusteollisuus. Se on opettanut meidät kehittämään tehokkaita teknologioita energiantuotannon, teollisten prosessien ja yhdyskuntien tuottamien päästöjen hallintaan jo itse prosesseihin puuttuen. Olemme myös jo varhain oivaltaneet ympäristöteknologioiden merkityksen, paitsi haittojen torjuna, myös perustana aivan uudenslaisille liiketoiminnoille. Tämä tietämyksemme tulee varmuudella olemaan suuri kilpailuvalttimme myös Kiinan markkinoilla.

On ilmeistä, että Suomen ja Kiinan talouksien toisiaan hyvin täydentävä luonne on sen toistomme uudenslaisen löytämisen perustana, josta aiemmin mainitsin. Tätä käsitystä vahvistavat

viimeisimmät tietomme suomalaisten teknologiaintensiivisten yritysten tilaus- ja tarjouskannan dynaamisesta kehityksestä Kiinaan. Olemme niinikään voineet todeta Kiinan viennin Suomeen kehittyneen varsin suotuisasti.

Suomen ja Kiinan kesken on hallitustasolla asetettu tavoitteeksi kahdenvälisen kauppamme kaksin- tai jopa kolminkertaistaminen lähivuosien aikana. Viimeaikainen kehitys ja tiedossa oleva tarjouskanta viittaavat siihen, että tällainen kehitys saattaa todella olla mahdollinen. Vanha totuus Kiinan markkinoista on edelleenkin se, että ne vaativat poikkeuksellisen pitkäjänteistä työtä ja kaukonäköistä panostamista. Suomen vientiteollisuudella alkaa olla tässä suhteessa hyvät lähtökohdat. Niitä on nyt hyödynnettävä, samalla kun Kiinan-kaupan pohjaa laajennetaan uusiin yrityksiin unohtamatta teknologiaintensiivisiä PK-yrityksiä. Teknologinen vahvuutemme ja hyvä kilpailukykyimme antavat nyt poikkeuksellisen hyvät mahdollisuudet päästä Kiinan kasvaville markkinoille - ja myöskin pysyä siellä pitkälle tulevaisuuteen.